

TEXTILINDUSTRIN

”Våra gamla trasor dumpas i naturen på ett sätt som slår ut lokala ekosystem, förgiftar miljön och påskyndar klimatförändringarna”, skriver Philip Warkander apropå Aftonbladets avslöjande av H&M-bluffen. Bilden är från en anläggning för textilsortering i Malmö, 2020.

Det var en bluff – och nog visste vi?

Aftonbladets bilder var skakande. Men ärligt talat, alla som reflekterat över frågan inser att klädkonsumtionen inte är cirkulär idag.

■ Förra veckan var jag på galafest i Blå Hallen i Stockholms stadshus. Klädseln var ”cocktail” och omkring mig minglade kvinnor i färgglada tyllklänningar, smyckade med gnistrande paljetter. Det vi firade var årets upplaga av H&M:s Global Change Award. I sociala medier såg jag tillställningen liknas vid ”modebranschens egen Oscarsgala inom mer hållbart mode”.

Under middagen pratade mina bordsgrannar och jag om den samhällsomställning som nu krävs. En hyllade Tesla som exempel på hållbara bilar, en annan menade att om bara fler äter ekologisk och närproducerad mat kommer den automatiskt att bli billigare. Missuppfattningar, naiv godtrogenhet och rena felaktigheter präglade samtalet. Är detta kunskapsnivån för den mäktiga eliten inom den hållbarhetsaspirerande modebranschen eller bluffar de, undrade jag flera gånger. Inte kunde väl någon egentligen tro på detta världsfrånvända nonsens?

Med strategisk tajming publicerade Aftonbladet (11/6) veckan efter galan sitt stora avslöjande; textilier insamlade av H&M återvinns inte utan dumpas i enorma kvantiteter i fattiga länder. De insamlingslädor som finns i varje H&M-butik, och där man kan donera sina uttjänta plagg, bär på löftet att textilierna ska få ett nytt liv, någon annanstans. Men nu har Aftonbladet avslöjat bluffen: Det hela var ett luftslott byggt på fantasier och lögn.

Våra gamla trasor dumpas i naturen på ett sätt som slår ut lokala ekosystem, förgiftar miljön och påskyndar klimatförändringarna. Bilderna

i reportaget var skakande. Men ärligt talat, vem har någonsin trott något annat? Alla som reflekterat kring frågan kan ju tydligt se att systemet i sin nuvarande form inte möjligen kan vara cirkulärt. Det produceras årligen 100 miljarder plagg, en siffra så enorm att den är omöjlig att greppa. Många i dålig kvalitet, tillverkade i textilier med så giftiga kemikalier mellan trådarna att man nu rekommenderas att tvätta kläder före användning, inte sällan med olika typer av fibrer blandade så att de inte går att återvinna.

För många år sedan anordnade H&M resor till sorteringscentralen i Berlin, som drevs av partnern I:Collect, av Aftonbladet utpekad som medskyldigt till bluffen. Jag åkte inte själv, men träffade många som varit med på resan. Syftet var att visa journalister, forskare och andra inflytelsrika i branschen att de gamla paltorna faktiskt ingick i ett cirkulärt kretslopp, men resultatet blev något helt annat: De enorma bergen av uttjänta plagg hade visat de förfärade modeexperterna de konkreta konsekvenserna av vår överkonsumtion. Mode är inte ett spännande sätt att iscensätta sig själv på, utan ett monster som skövlar allt i sin väg.

Detta är nog det värsta i avslöjandet om H&M:s lurendrejeri. Inte att ett företag poserar som hållbart, utan att vi alla ständigt fortsätter köpa kläder, som om vi helt enkelt inte bryr oss om konsekvenserna. Och det gör vi kanske inte, när allt kommer omkring. Det är vår privatkonsumtion, i kombination med vår ovilja att tänka på konsekvenserna av vårt individuella handlande, som gett hela det smutsiga systemet näring, och som lett till miljökatastroferna vi nu ser i H&M:s spår.

PHILIP WARKANDER

Philip Warkander är modeforskare knuten till Campus Helsingborg och skribent på kultursidan